

Muistio

Sonja Landes

17.10.2022

EU/126/2022
EU/126/2022-VNK-5

Lokakuun Eurooppa-neuvosto (20.-21.10.)

Lokakuun Eurooppa-neuvoston (20-21.10.) aiheina ovat Ukraina ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, ruokaturva ja kriittinen infrastruktuuri, energia- ja talouskysymykset sekä ulkosuhteet.

Suomi tuomitsee jyrkästi Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan. Venäjän tulee välittömästi lopettaa kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta uhkaava toimintansa kuten ydinaseilla uhkailu ja kiristäminen, keskeyttää sota-toimet ja vetää joukkonsa Ukrainan kansainvälisesti tunnustettujen rajojen ulkopuolelle. Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereni-teettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi tukee pyrkimyksiä saada Venäjä ja sen edustajat vastuuseen laittoman hyökkäyssodan seurauksista ja vaikutuksista.

Suomi pitää tärkeänä, että EU jatkaa vahvaa, tehokasta ja yhtenäistä vastaamista Venäjän sotilaalliseen hyökkäykseen Ukrainassa. EU:n tulee edelleen johdonmukaisesti lisätä pakotteita Venäjää kohtaan Venäjän aggression jatkuessa. Suomi korostaa tarvetta EU:n yhteiselle linjalle Venäjää koskevissa viisumikäytännöissä ja pitää tärkeänä EU-tason ratkaisuja, joilla rajoitetaan viisumien myöntämistä Venäjän kansalaisille turismitarkoituksessa. Näiden toimien tulee olla linjassa Schengenin säännösten kanssa.

Suomi korostaa, että EU:n vahvaa poliittista, taloudellista, sotilaallista ja humanitaarista tukea Ukrainalle tulee jatkaa ja lisätä. Suomi pitää tärkeänä, että EU ja muut kansainväliset kumppanit tukevat Ukrainaa sen lyhyen aikavälin rahoitustarpeissa. Suomi pitää tärkeänä, että Ukrainan jälleenrakennusta tuetaan laajalla kansainvälisellä tuella. EU- ja kansainvälisten rahoituslaitosten sekä kolmansien valtioiden osallistuminen jälleenrakennuksen rahoittamiseen on tärkeää.

Suomi on huolestunut Ukrainan sodan globaaleista vaikutuksista, kuten viljojen hinnannousun vaikutuksista globaaliin ruokaturvaan. Avunantajien on tärkeää tukea tilanteesta pahiten kärsiviä hauraita valtioita. Kansainvälisten toimien tehokas koordinaatio on tärkeää.

Suomi pitää hyvänä, että kriittinen infrastruktuuri on esillä päämieskokouksessa. Suomi pitää tärkeänä, että EU-tason yhteistyötä kriittisen infrastruktuurin suojaamiseksi tiivistetään. Suomi korostaa, että kriittistä infrastruktuuria koskevassa keskustelussa tulee huomioida myös asiaan liittyvät kyber- ja hybridi-ulottuvuudet sekä EU:n yhteinen vas-

taus EU-maihin kohdistuviin vaikuttamisyhteyksiin. Suomessa vahvistetaan kansallisten kriittisten toimijoiden kriisinsietokykyä kiirehtimällä EU-tason sääntelyn toimeenpanoa valtioneuvoston turvallisuusympäristöä koskevan ajankohtaisselonteon linjauksen mukaisesti.

Suomi pitää tärkeänä, että energiamarkkinoiden toiminnassa ilmenneisiin ongelmiin vastataan nopealla aikataululla EU-tasolla ja suhtautuu avoimesti eri vaihtoehtoihin energiahintojen alentamiseksi ja markkinoiden epävarmuuden ja riskien vähentämiseksi. Suomi painottaa toimia, joilla energian hintaan ja saatavuuteen voidaan vaikuttaa nopealla aikataululla.

Suomi suhtautuu myönteisesti ajatukseen maakaasulle asetettavasta hintakatosta. On kuitenkin tärkeää arvioida huolellisesti komission keskusteluun nostaman hintakaton vaikutukset kaasun saatavuuteen ja kysyntään. Suomi pitää tärkeänä, että kriisitoimet eivät luo epävarmuutta puhtaan energian investointien toteutumiselle ja energiamarkkinoiden toimivuudelle ja että riittävästä kannustimista päästöttömän energian investointeihin huolehditaan. Lisäksi Suomi katsoo, että komission tulisi välittömästi tarkastella johdannaismarkkinoiden sääntöjä.

Taloustilanteeseen liittyy paljon epävarmuustekijöitä. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on heijastunut voimakkaasti Euroopan talouskehitykseen. Energiakriisi on ollut merkittävä inflaatiota kiihdyttävä tekijä. Suomi pitää tärkeänä, että energiakriisin vaikutusten lieventämisessä jäsenvaltiot koordinoivat toimiaan EU-tasolla.

Suomi pitää strategista keskustelua EU:n Kiina-politiikasta tärkeänä. EU:n tulee pysyä Kiina-politiikassaan yhtenäisenä. Suomi korostaa EU:n resilienssin merkitystä sen suhteessa Kiinaan. Resilienssin vahvistaminen on tärkeää myös vallitsevassa geopolitisessä tilanteessa, johon vaikuttavat sekä Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa että tiivistyneet Kiina-Venäjä -suhteet. Keskustelu EU:n ja sen jäsenmaiden Kiina-riippuvuuksista ja mahdollisuuksista vähentää niitä on tervetullutta.

Suomi pitää EU-ASEAN -huippukokouksen järjestämistä tärkeänä erityisesti vallitsevassa maailmanpolitisessä tilanteessa ja toivoo tuloksellista kokousta, joka vahvistaa EU:n ja ASEANin strategista kumppanuutta.

EU:n yhtenäisyyden kannalta on hyvä, että Eurooppa-neuvosto käsittelee valmistautumista tuleviin huippukokouksiin sekä COP27- ja COP15-kokouksiin.

Lokakuun Eurooppa-neuvoston (20.-21.10.) aiheita ovat Ukraina ja Venäjä, ruokaturva ja kriittinen infrastruktuuri, energia- ja talouskysymykset sekä ulkosuhteet.

Ukraina ja Venäjä

Venäjän hyökkäyssota

Eurooppa-neuvosto tulee käsittelemään Venäjän kärjistämää hyökkäyssotaa, joka vaarantaa rauhan ja turvallisuuden Euroopassa ja koko maailmassa ja tuomitsemaan jyrkästi Venäjän äskettäiset siviili-

leihin ja siviili-infrastruktuuriin kohdistuneet ohjusiskut eri puolilla Ukrainaa. Eurooppa-neuvosto tuomitsee yksiselitteisesti Ukrainan Donetskin, Luhanskin, Zaporizžjan ja Hersonin alueiden laittoman liittämisen Venäjään ja kieltäytyy aiempien Krimin ja Sevastopolin tapausten tavoin jyrkästi tunnustamasta näitä laittomia liittämisiä. Venäjän yksipuoliset päätökset ovat tarkoituksellisesti YK:n peruskirjan vastaisia ja rikkovat räikeästi sääntöihin perustuvaa kansainvälistä järjestystä.

Esillä on myös EU:n vastaus Venäjän hyökkäyssotaan ja paineen lisääminen Venäjää kohtaan, mm. pakotteita hyödyntämällä. Eurooppa-neuvosto käsittelee myös Venäjän ja sen edustajien saattamista vastuuseen hyökkäyssodasta ja sen seurauksista kansainvälisen oikeuden puitteissa. Ukrainalaisia vastaan tehdyt sotarikokset ja siviili-infrastruktuurin tuhoaminen rikkovat räikeästi kansainvälistä oikeutta.

Eurooppa-neuvosto käsittelee myös EU:n poliittisen, sotilaallisen ja taloudellisen ja humanitaarisen tuen jatkamista Ukrainalle. Esillä ovat muun muassa Euroopan rauhanrahastosta annettava sotilaallinen tuki, Ukrainan lyhyen aikavälin tarpeisiin annettava makrotaloudellinen apu sekä Ukrainan jälleensuorituksen valmistelu.

Ruokaturva

Eurooppa-neuvosto keskustelee Venäjän hyökkäyssodan käynnistämästä maailmanlaajuisesta ruokakriisistä, Euroopan unioni aikoo edelleen helpottaa Ukrainan maataloustuotteiden vientiä solidaarisuuskaistojen kautta sekä maataloustuotteiden ja lannoitteiden maailmanlaajuisesta saatavuudesta maissa, joissa tarve on suurin. Eurooppa-neuvostossa on esillä myös YK:n välittämän Mustanmeren viljasopimuksen toimeenpano, ml. sopimuksen voimassaolon jatkaminen.

Kriittinen infrastruktuuri

Eurooppa-neuvosto käsittelee kriittiseen infrastruktuuriin, kuten Nord Stream-putkiin, tahallisesti aiheutettuja häiriötä ja muita hybriditoimia. Keskustelussa on toimet, joilla helpotetaan jäsenvaltioiden yhteistyötä kriittisen infrastruktuurin turvaamiseksi sekä vahvistetaan jäsenvaltioiden valmiutta.

Energia

Venäjä käyttää energiaa aseenaan heikentääkseen EU:n päättäväisyyttä ja taloudellista voimaa. Toimia energian kysynnän vähentämiseksi, toimitusvarmuuden varmistamiseksi ja korkeiden hintojen kuluttajiin kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi on jatkettava ja tehostettava. Eurooppa-neuvoston on tähän liittyen tarkoitus sopia erilaisista keinoista, joilla tämä voidaan saavuttaa. Keskustelua on tarkoitus käydä myös sähkömarkkinoiden rakenneuudistuksesta ja energiaunionista.

Talous

Eurooppa-neuvosto käsittelee taloustilannetta. Venäjä käyttää energiaa aseena, joka hidastaa kasvua ja aiheuttaa nousupainetta hintoihin. Jäsenvaltioissa on päätetty toimista, joilla pyritään lieventämään vaikutuksia kansalaisiin ja yrityksiin. Tähän liittyen Eurooppa-neuvoston odotetaan mm. korostavan prioriteettia suojella yhteiskuntien haavoittuvimmassa asemassa olevia, siten että samalla turvataan Euroopan maailmanlaajuinen kilpailukyky sekä säilytetään tasapuoliset toimintaedellytykset ja sisämarkkinoiden eheys. Lisäksi talouskeskustelussa odotetaan, että Eurooppa-neuvostossa todetaan tarve poliittisten toimien tiiviiseen koordinaatioon ja talouksien häiriösietokyvyn vahvistamiseen.

Ulkosuhteet

Eurooppa-neuvosto on tarkoitus käydä strateginen keskustelusta Euroopan unionin suhteista Kiinaan. Eurooppa-neuvosto keskustelee 14.12. järjestettävän EU-ASEAN-huippukokouksen valmisteluista. Lisäksi esillä on valmistautuminen COP27- ja COP15-kokouksiin.

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi